

(En Stemme: Det ordnes jo ved Valget for 4 Uger ad Gangen.) Der er mange af den Slags Tilfælde, som ikke kunne afgjøres paa den Maade ved at forfaste Formanden, fordi det vil være et aldeles urimeligt Middel. Sagen kan slet ikke afgjøres ved at henvise os til den Udvei at stemme mod Formanden. Man behøver slet ikke at være misforpøjet med den ærede Formands Ledelse, fordi man ikke finder, at man bestandig kan slutte sig til ham. Det vilde være et aldeles urimeligt barbarisk Middel, om man vilde slaa Formanden ihjel, hver Gang der forelaa Uoverensstemmelser mellem ham og Thinget, og hvad vilde det ogsaa nytte? Man fik jo ikke derved Sikkerhed for at faae en anden Formand, som havde en anden Mening Men det, som er det Afgjørende her, er, for at gjentage det, aldeles ikke det at udtale en Misbilligelse af Formandens Fremgangsmaade (Runterhed). Jeg fortaar meget godt Tønden i denne Latter, hvad den har at betyde med Hensyn til Afstemningen i denne Sag, men jeg tror heller ikke, at ærede Medlemmer eller noget æret Medlem i denne Sal vil misforstaa den. Sagen er jo fra den høitærede Formands Side stillet frit, og det takker jeg ham for; han har ikke lagt noget som helst Tryk paa Nogen med Hensyn til Afstemningen i denne Sag. Ærede Medlemmer kunne stemme fuldstændig frit, det er ikke en Afstemning over Formanden, men om en almindelig Grundspørgsmaal, om et høist vigtigt Princip for vor Forretningsgang her i Thinget, og jeg siger derfor: Lad dem, der ere enige om det Princip, vi her opstille, stemme for Beslutningen uden noget som helst uønskede personligt Hensyn, som ikke er lagt ind i denne Sag fra Forslagsstillernes Side, og som vi ogsaa vil gjøre Bort til at holde ude. Jeg skal ikke for mit Vedkommende omtale de Skrivelser, som paa flere Maader har været under Forhandling i disse Dage, ikke fordi jeg er enig med det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein) i, at slige Skrivelser ikke skulle være Gjenstand for Forhandling i denne Sal. De høre med til dette Things Anliggender, og jeg ser ikke rettere, end at ethvert af disse Things Anliggender maa kunne bringes under Forhandling og Afstemning her i Salen. Men et andet Spørgsmaal er, hvorvidt det er rigtigt og hensigtsmæssigt at drage Sligt ind under Forhandling, og det anser jeg det for mit Vedkommende ikke for at være. Altsaa jeg nævner disse Skrivelser som et yderligere Vidnesbyrd om, hvor fuldstændig forkert en Vej vi ere i Begreb med at komme ind paa; hvad der fører til slige Konsekventer som disse Skrivelser, er og kan ikke være en rigtig Vej. Thi derom tror jeg, at alle ærede Medlemmer vilde være enige, at vi ere bedst tjente med, at disse Skrivelser laa og mugnede i Rigsdagens Arkiv istedetfor, at de staa i Rigsdagsstribenden og blive ved at følge den, saalænge vi have en Rigsdag. Nu er der et Spørgsmaal, som staaar

i nøie Forbindelse med Opfattelsen af den her foreliggende Sag, og som jeg ogsaa vil og maa berøre, fordi det har været under Diskussion fra flere Sider og paa mange Maader i den foregaaende Forhandling; det er Spørgsmaalet om, hvorvidt den nuværende almindelige Ed kan benyttes af andre end Christne. Jeg siger: Ja den kan, og det siger jeg ikke blot, fordi det forekommer mig at være forudsat paa den grundlovgivende Rigsdag, idet nemlig denne strax forfaste den borgerlige Ed, der var stillet Forslag om, men jeg støtter mig navnlig paa, at der ikke er nogen anden Edsformular end denne. Naar vi se, at vi i Grundloven have en Bestemmelse, som aabner Medborgerne Udgang til dette Thing, naar vi have Grundlovens § 79 og Bestemmelsen om Valgbarheden i Grundlovens §§ 30 og 31 og ved Siden deraf kun een almindelig Edsformular, saa er Spørgsmaalet dermed afgjort. Denne Edsformular maa kunne benyttes, da der ingen anden er. Dernæst, siger jeg, er dette afgjort ved en fast og langvarig Praxis, idet det har været erkjendt fra alle Sider, at i de 30 Aar, vi have haft Grundloven, er denne Edsformular bleven benyttet i Flæng af Protestanter, Katholiker, Jøder og Fritænker, og det nytter ikke at anføre derimod den naive Betragtning, som det ærede Medlem for Odense Amts 7de Valgkreds (H. Holm) fremsatte igaar, at vi ikke have vidst tidligere, hvem der var Jøde osv. Det, tror jeg, er en Indvending, som ikke har det Allremindste at betyde. Det kan ikke nytte at sige, at vi ikke have vidst, at Adler var Jøde og Brødner var Fritænker. Det er Noget, som Enhver, der overhovedet interesserer sig for offentlige Anliggender, ikke har haft mindste Tvivl om. Men, vil man saa mulig indvende — og det kom jo frem baade fra det ærede Medlem fra Hjerteminde (N. Andersen) og nu fra det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Lund) — den Garanti, man kræver af Eden, vil man jo ikke opnaa, naar den religiøse Paakaldelse i Eden ikke har religiøs Betydning for den Sværgende. Dette er i hvert Fald en Indvending, som ingenlunde kan gjøres af dem, der anbefale os her at faae en borgerlig Edsformular istedetfor den givne, thi den Garanti, som ligger i den religiøse Paakaldelse, den udelade de jo saa. Ærede Medlemmer overse, at den nuværende, den religiøse Ed bestaar af to Dele, en borgerlig Del og en Paakaldelse. Eden har for det Første den almindelige borgerlige Del og saa dernæst en religiøs Paakaldelse. Nu sige de Herrer: en religiøs Paakaldelse har ingen Betydning for den, som ikke er Christen. Ja maaste, men saa kunne ærede Medlemmer ikke med det Samme sige: Vi ville derfor give dem en ikke-christelig, en borgerlig Ed, hvori det Religiøse er udeladt. Saa er jo nemlig Forholdet akkurat det samme som før; saa giver den borgerlige Ed jo akkurat den samme Garanti, som